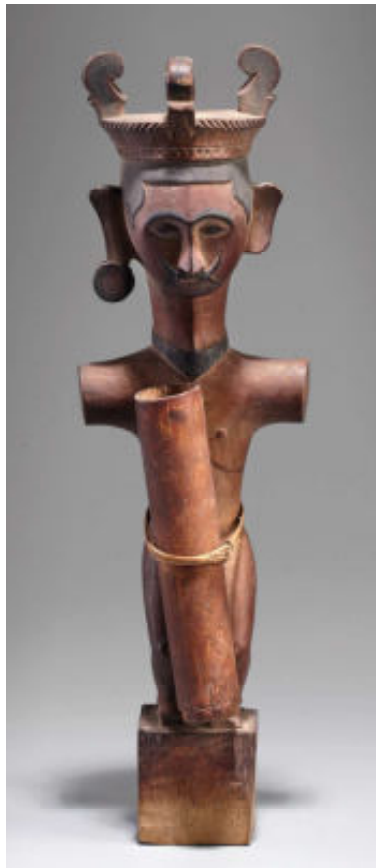

Voorouderbeeldjes van de

Tijdens de zending op de Batoe-eilanden, gelegen ten westen van Sumatra, zijn veel elementen van de oorspronkelijke Nias cultuur vernietigd. Voorouderbeeldjes, amuletten en andere ‘heidense tovermidelen’ moesten ingeleverd worden. Een klein deel daarvan is in musea en particuliere verzamelingen terecht gekomen.

Op de Batoe-eilanden woonden ten tijde van de Lutherse zending aan het eind van de 19e eeuw voornamelijk Niassers. Om tot christen gedoopt te kunnen worden, stelden de zendelingen steeds als eis dat de eilandbewoners al hun voorouderbeeldjes (*badzi noewoe*) en amuletten (*badjima*) inleverden. Deze werden in diepe kuilen begraven, in zee gegooid of meegenomen door de zending. Wanneer een zending met verlof naar Europa ging, nam hij samen met andere ‘rariteiten’ soms beeldjes mee. Die werden tentoongesteld op zendingstentoonstellingen en daarna verkocht. Met de opbrengst daarvan werden o.a. bouwmaterialen voor de kerk en school op de Batoe-eilanden bekostigd.

Voorouderbeeldjes

De voorouderbeeldjes stonden in elk huis op een versierd altaartje aan de muur links van de ingang. Elk huis had meerdere voorouderbeeldjes. Ze werden gesneden nadat iemand overleden was. De voorouders zijn afgebeeld met sieraden aan het oor, op het hoofd en om de hals. In het echt zijn deze sieraden van goud. Vrouwen droegen aan beide zijden een oorversiering, mannen alleen aan de rechterkant.

Aan elk voorouderbeeldje is een kokertje bevestigd dat kleine, houten pijltjes (*famaso*)

Batoe-eilanden

Linker pagina: Voorouderbeeldjes van het eiland Betoea (Batoe-eilanden), resp. 28, 27,5 en 26 cm. Het middelste beeldje is uit de NMvW collectie (TM-2918-8a), de andere twee uit een privécollectie.

Vier voorouderbeeldjes van het eiland Betoea (Batoe-eilanden) op een altaartje zoals dat aan de muur bevestigd werd. (h 41,5 cm). Privécollectie

bevat. Dit is een essentieel onderdeel van het beeldje. De famaso zijn namelijk tijdens een offerfeest de verblijfplaats van de geest, *loemö-loemö*, van de aangeropen voorouder.

Offerfeest

Voorouders leven met het nageslacht mee. Met een offerfeest wordt een geboorte, huwelijk of sterfgeval aan de voorouders medegedeeld en wordt om zegen en voorspoed gevraagd. Bij ziekte, kwade dromen of andere gebeurtenissen wordt de hulp van de voorouders in geroepen.

Tijdens een offerfeest wordt een varken of kip geslacht. Voor het beeldje wordt een klein deel van het bereide vlees neergezet om de loemö-loemö te voeden. De

geest wordt door een priester of priesteres opgeroepen met getrommel en het opzeggen van een lang vers, waarin om hulp wordt gevraagd. Alleen gedurende het trommelen komt de geest in de famaso. Als de priester ziet dat er van het aangeboden eten gegeten is, is dat een teken dat de geest het offer aanneemt, dat de zieke zal genezen, het huwelijk gelukkig zal zijn, etc. maarenhulshoff@gmail.com

Literatuur

Weener, K. (2020). *Steinharts biecht, Zielenstrijd op de Batoe-eilanden*. Amsterdam: Boom uitgevers

Nevenstaande informatie is afkomstig uit het boek *Steinharts biecht, Zielenstrijd op de Batoe-eilanden* van Karel Weener, waarin de zending van het Nederlandsch Luthersch Genootschap op de Batoe-eilanden beschreven wordt. Het boek handelt over de periode van 1883 tot 1939 en beschrijft de moeizame strijd die de zendelingen moesten voeren tegen de vooroudercultus van de eilandbewoners en de opofferingen die ze zich hebben moeten getroosten. Een van die zendelingen was Willem Steinhart, die zich naar aanleiding van het kritische artikel 'Stervende schoonheid' van de kunstschilder Rudolf Bonnet afvraagt in hoeverre ook hij heeft bijgedragen aan de vernietiging van de eilandcultuur.

Over die cultuur wordt behalve een uitgebreid verslag van een dodenritueel in het boek weinig verteld.